

LEBN ODER SHTARBN-שטאַרבן לעבן אָדער

A stsenke-

Petit sketch humoristique écrit par Getzl Zelikovitsh vers 1912 où une actrice rebelle refuse le scénario « happy end » que son manager veut lui imposer.
Seule l'habile intervention du scénariste permettra de débloquer la situation.

Perzonen:

פּערזאָנען:

Yiddisher Teater manager,
Oytor, Aktrise, Roln shrayber
Ort : New York manager's privat
tsimer in teater

ייִדישער טעאַטער מאַנאַדזשער,
אויטאָר, אַקטריסע, ראָלן-שרייבער
אָרט: ניו יארק מאַנאַדזשער'ס פריוואַט
צימער אין טעאַטער

Tzayt 2 vokhn far Purim

צײַט: 2 וואָכן פֿאַר פּורים

Manager : Yo azoy muz es zayn ,lebn!
Oytor : un der printsesin's langer
monolog farn toyt? Un di gantse toyt
stsene ?

מאַנאַדזשער : יאָ אזוי מוז עס זײַן, לעבן !
אויטאָר : און דער פּרינצעסין'ס לאַנגער
מאַנאַלאָג פֿאַרן טויט? און די גאַנצע טויט
סצענע?

Manager: Vet men oysshnayden.
anshtot dem vet di printsesin zingen
a lid, dan vet di komishe por zingen
un tantsn a kuplet, der khor vet
zingen a marsh mit elektrishe
efektn, un men vet arunterlozn dem
forhang.

מאַנאַדזשער: וועט מען אויסשניידען.
אַנשטאָט דעם וועט די פּרינצעסין זינגען אַ
ליד, דאַן וועט די קאָמישע פּאַאַר זינגען און
טאַנצן אַ קופּלעט, דער כאָר וועט זינגען אַ
מאַרש מיט עלעקטרישע עפֿעקטן, און מען
וועט אַרונטערלאָזן דעם פֿאַרהאַנג.

Aktrise : Vos heyst ir ver mir
oysshnaydn gantse akht zaytn ?
vos heyst ir vet aroysvarfn aza
shtarke dramatishe stsene?

אַקטריסע : וואָס הייסט איר ווער מיר
אויסשניידן גאַנצע אַכט זײַטן? וואָס הייסט
איר וועט אַרויסוואַרפֿן אַזאַ שטאַרקע
דראַמאַטישע סצענע?

Manager :men ken nisht helfn.
A yontef piесе muz zikh endikn
freylekh

מאַנאַדזשער: מען קען נישט העלפֿן. אַ יום-טובֿ
פּיעסע מוז זיך ענדיקן פֿריילעך

Autor :di handlung fodert ober az di
printsesin zol tsum sof shtarbn

אויטאָר :די האַנדלונג פֿאָדערט אָבער אַז די
פּרינצעסין זאָל צום סוף שטאַרבן

Manager ; un di kase fodert az zi zol
blaybn lebn

מאַנאַדזשער: און די קאַסע פֿאָדערט אַז זי
זאָל בלייבן לעבן

Oytor : Shtarbn iz ober logisher,
realistisher

אויטאָר : שטאַרבן איז אָבער לאַגישער,
רעאַליסטישער

Manager : dreyt mir nisht a kop mit

מאַנאַדזשער: דרייט מיר נישט אַ קאָפּ מיט

ayer realismus

Aktrise: un ikh zog az oyb ir vet oysshnaydn di letste stsene, vel ikh di role nit spiln

Manager: darf men nisht, vet mises grager shpiln.zi iz nit aza meyukheses vi ir, az men vet ir zogn l e b n-vet zi blaybn lebn.

Oytor : antshuldikt, ober..

Aktrise: (shpringt oyf shtark in kas) Ir hot keyn rekht nit avektsugebn mayn role an anderer !

Manager (oykh in kas): un ir hot keyn rekht ir tsu entzagen zikh fun tsu shpiln azoy vi ikh vil. Az ikh zog lebn,darft ir lebn !

Oytor: Shtarbn iz artistisher, natirlekher noenter tsu der vorhayt..

Aktrise :In der letzter stsene iz do a gelegenheynt tsu shpilen, men ken tzaygn kunst.

Manager : Vos mir shpiln, vos mir kunst ! S'iz a yontef piece un di printsesin muz lebn.

Aktrise shrayt shtark oyfgeregnt: Neyn ik darf shtarbn, ikh muz shtarbn..

Manager: (shrayt nokh hekher): Neyn, ir must- ir must lebn! Ikh tsol gehalt ir must folgn mayne bafele !

Role shrayber: (in a ruiker, gelasener ton) :Ikh hob a gute idee.Es ken zayn i lebn, i shtarbn.

Ale dray: naygirik vi azoy?

Role shrayber: gants eynfakh.Di printsesin zogt take op ir monolog, trinkt oys gift un falt azoy vi toyt. Kumt shnel a doctor, git ir gegn gift, un zi vert lebedik. Dan zingt zi a lidele.Dos komishe por zingt un tantst dem kuplet far groys freyd vos zayer printsesin iz fun toyt lebedik gevorn.der khor endikt mit a

אייער רעאליסמוס

אקטריסע: און איך זאג אז אויב איר וועט אויסשניידן די לעצטע סצענע, וועל איך די ראָלע נישט שפילן.

מאנאדזשער: דאָרף מען נישט, וועט מיסעס גראָבער שפילן.זי איז נישט אַזאַ מיוחסת ווי איר, אַז מען וועט איר זאָגן ל ע ב ן- וועט זי בלייבן לעבן.

אויטאר : אַנטשולדיקט, אָבער

אקטריסע: שפּרינגט אויף שטאַרק אין כּעס איר האָט קיין רעכט נישט אַוועקצוגעבן מײַן ראָלע אַן אַנדערער!

מאנאדזשער: (אויך אין כּעס:

און איר האָט קיין רעכט איר צו ענטזאָגען זיך פֿון צו שפילן אַזוי ווי איך וויל. אַז איך זאָג לעבן,דאָרפֿט איר לעבן!

אויטאר : שטאַרבן איז אַרטיציטשער,

נאַטירלעכער נאָענטער צו דער וואָרהייט.

אקטריסע :אין דער לעצטער סצענע איז דאָ אַ געלעגענהייט צו שפילען, מען קען צייגן קונסט.

מאנאדזשער: וואָס מיר שפילן, וואָס מיר קונסט! ס'איז אַ יום-טובֿ פֿיעסע און די פּרינצעסין מוז לעבן.

אקטריסע שרייט שטאַרק אויפֿגערעגט: ניין, איך דאָרף שטאַרבן, איך מוז שטאַרבן..

מאנאדזשער: שרייט נאך העכער: ניין, איר מוזט לעבן! איך צאָל געהאַלט. איר מוזט פֿאָלגן מײַנע באַפֿעלע!

ראָלן שרייבער: אין אַ דויקער, געלאַסענער טאָן: איך האָב אַ גוטע אידעע.עס קען זײַן אי לעבן, אי שטאַרבן

אלע דריי: נײַדיריק ווי אַזוי ?

ראָלן שרייבער: גאַנץ איינפֿאַך.די פּרינצעסין זאָגט טאַקע אָפֿ איר מאַנאָלאָג, טרינקט אויס גיפֿט און פֿאַלט אַזוי ווי טויט.

קומט שנעל אַ דאָקטאָר, גיט איר געגן- גיפֿט, און זי ווערט לעבעדיק.דאָן זינגט זי אַ לידעלע.דאָס קאָמישע פּאָאַר זינגט און טאַנצט דעם קופּלער פֿאַר גרויס פֿרייד

וואָס זײַער פּרינצעסין איז פֿון טויט לעבעדיק געוואָרן. דער כאָר ענדיקט מיט אַ

marsh un mit elektrishe efektn.
Di moyshes geyen aheym tsufridn
Aktrise : bravi, bravo:
an oysgetzeykhenete idee
Oytor: gut ,gut, mayn monolog un di
gantse toyt stsene vet blaybn azoy
vi ikh hob angeshribn-a gute idee
Manager : zest, dakht zikh a krume
pisk un zogt amol a glaykh zakh.Na,
roykht a gutn tsen sentimen sigar-un
khapt dikh der reyekh !!

מאַרש און מיט עלעקטרישע עפֿעקטן.
די משה'ס גייען אַהיים צופֿרידן.
אַקטריסע: בראַווי, בראַוואַ,
אַן אויסגעצייכענעטע אידעע
אויטאָר: גוט, גוט, מיין מאָנאָלאָג און די
גאַנצע טויט- סצענע וועט בלייבן אַזוי ווי איך
האַב אַנגעשריבן-אַ גוטע אידעע
מאַנאַדזשער: זעסט, דאַכט זיך אַ קרומע פּיסק
און זאָגט אַמאָל אַ גלייך זאָך.נאָ, רויכט אַ גוטן
צען סענטימען סיגאַר-און כאַפט דיך דער
רוח!

G.Zelikovitsh

ג.זעליקאָוויטש